

ΘΕΑΤΡΟ // ΚΡΙΤΙΚΗ

«Το γαρ πολύ της εντρούφησης»

ΦΑΙΝΕΤΑΙ πως ωρίμασε για υπερπαραγωγές, κρίνοντας από τις παραστάσεις του τελευταίου έτους σε όλο το φάσμα της ελληνικής θεατρικής παραγωγής, που κάνει λες και δεν τη χράνε πια τα κλασικά ρούχα.

Κι επειδή δεν διαθέτουμε τα οικονομικά φόντα για να αντιμετωπίσουμε το κόστος τους, επιστρατεύουμε το ελληνικό δαιμόνιο για να κάνει το θαύμα. Η έμπνευση δεν μας έλειψε ποτέ, και αν προστεθεί σ' αυτή ο υπερβάλλων ζήλος, δεν είναι μακριά η κατάχρηση που τα κάνει όλα λήμια.

Εφτσε η οριακή στιγμή της «Πειραματικής Σκηνης» να εμφανίσει μια κρίση. Όχι κρίση ποιότητας, μάλλον ένα σύμπτωμα ότι περνάει μεταβατικό στάδιο, με άμεσο αντίκτυπο στο είδος, τη μορφή και το περιεχόμενο των παραστάσεών της.

Υστερα από το απλουστευμένο και περιληπτικό σενάριο του «Ονειρού θερινής νύχτας» του Σαίξπηρ, οίχνη τον καταπέλι ενός σοφιστικού πονήματος του κ. Ν. Χουρμουζιάδη που φέρει τον τίτλο «Το τέλος των Ατρείδων» κατά Ευριπίδη και το οποίο, στο σύνολό του, αφορά την «προσωπική» σχέση του συγγραφέα με την αναλυτική διάσταση της μανιέρας του αρχαίου τραγικού. Πνευματικοί λογαριασμοί σε πεδίο έρευνας και μελέτης, που προσχηματικά μόνο μπορεί να πάρουν θεατρική μορφή.

Ο κ. Χουρμουζιάδης θέλησε να δραματοποιήσει τις διερευνητικές ανακαλύψεις του και να μας παρουσιάσει ένα Ευριπίδη εκλαικωμένο, με σκοπό να προκαλέσει τα «δέος» των λαϊκών μαζών. Χωρίς τα σκοτεινά μυστήρια των μύθων και τα αινίγματα των στίχων του. Εναν Ευριπίδη - μελοδραματικό εγχειρίδιο για σχολική χρήση, που στη θέση της κλασικής τελετουργίας διαθέτει πλήθος τελετουργικών που φωτίζουν τα σημεία νατουραλιστικά της καθημερινότητας που «λείπουν» από την αυστηρή δομή του αρχαίου δράματος.

Αν το εγχείρημα αυτό επιχειρούσε ένα οποιοσδήποτε αδέξιος διασκευαστής θα είχαμε να κάνουμε με λαϊκισμό κακού γούστου. Ο κ. Χουρμουζιάδης με τον πλούσιο πνευματικό και φιλολογικό εξοπλισμό που κατασκεύασε έναν από καθέδρας λαϊκισμό με λογοτεχνικές τουλάχιστον απαιτήσεις. Επιπλέον εισχώρησε με ανιχνευτική διάθεση στη θαθεία συγγραφική υπόσταση του Ευριπίδη και θέλησε να την εξηγήσει

«Το τέλος των Ατρείδων» κατά Ευριπίδη από την «Πειραματική Σκηνή της Τέχνης» στο θέατρο «Αμαλία»

ΤΗΣ ΗΡΩΣ ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

κι αυτή πλάγια στο κοινό, αναπαριστώντας τις κριτικές παραστάσεις του για το κείμενο, και αγνοώντας το κείμενο αυτό καθαυτό.

Αυτό που βλέπει ο θεατής στην παράσταση είναι μια εικονογραφημένη ιστορία που του θυμίζει έντονα τους μύθους του Ευριπίδη, με σειρά και τάξη, με τους μακροσκελείς μονολόγους και τα κυριότερα στάσιμα και χορικά του, αλλά χωρίς τη συνθετική δυναμική, μιας ουσιαστικής δραματουργίας. Υστερα από τα πρώτα λεπτά το ενδιαφέρον του κολλάει στα επιφανειακά κάδρα και στους απομονωμένους κάθετους μονολόγους που θυμίζουν ανούσια φλυαρία, και σπρώχνει τον χρόνο να κυλήσει περιμένοντας να συμβεί κάτι και η παράσταση να αποκτήσει περιεχόμενο. Με αυτή τη συγγραφική συνθήκη, οι ηθοποιοί της «Πειραματικής Σκηνης» μπήκαν σε κενά σχήματα και αποδύθηκαν σε ερμηνείες χωρίς «ύφος» και «μέγεθος», δίνοντας την εντύπωση ενός συχνά αμήχανου «χάπενινγκ».

ΤΗΝ ετερόκλητη και ασαφή αυτή παραγωγή εξέφρασε άμεσα το πολύπλοκο και απόλυτα ασυμφώνη σκηνικό του Απόστολου Βέτα που λειτουργούσε άταλα και ασχημάτιστα για τις πολλαπλές ανάγκες της σκηνοθεσίας, όπως επίσης τα χωρίς ομοιογένεια και ανεξάρτητη έμπνευση κοστούμια του, με κάποιες απερίγραπτες λεπτομέρειες «επιστημονικής φαντασίας». Δεν ξέρω για ποιά ακριβώς κοινά προορίζει αυτή την παράσταση η «Πειραματική Σκηνή», αμφιβάλλω όμως αν ο μέσος θεατής, που διαθέτει κι εκείνος την ατομική του κούραση από τις διάφορες προσεγγίσεις αρχαίου δράματος, έχει την υπομονή να υποστεί τη δοκιμασία ενός κόμικ-οποποιημένου διανοητικού σοφισματος για να εκτιμήσει τί κρύβεται πίσω από την αυστηρή εθιμοτυπία και τους γρίφους του αρχαίου στίχου.

Ο κ. Χουρμουζιάδης σκηνοθετώντας εφάρμοσε μια δαιδαλώδη ακολουθία από επιμέρους εμπνεύσεις που δεν συνέθεταν αισθητικό σύνολο, δεν είχαν οργανική ενότητα, ούτε ποιητική έκφραση.

● Θα μεταφέρω αποσπάσματα της όποιής του από το ομώνυμο θεατρικό τετράδιο της «Πειραματικής Σκηνης».

«Ήταν πρώτα, μια έντονη διάθεση αποτοξίνωσης από το φεστιβαλικό σύνδρομο που μαστίζει, επί δεκαετίες τώρα, τον κόσμο της τραγωδίας... ήταν, ύστερα, μια θαθεία επιθυμία να συνεργήσω στη σκηνική παρουσίαση ενός ολοκληρωμένου κύκλου από τον μύθο των Ατρείδων... ήταν, τέλος, μια ταπεινή φιλοδοξία να αντιπροτείνω στην ερμηνευτική παραμόρφωση των ακεραίων έργων μέσα στα φεστιβαλικά συμφραζόμενα τη νομιμότητα μιας ριζικής διάσχεψης για περιθωριακή κατανάλωση. Η διασκευαστική - σωστότερα συγκολλητική απόπειρά μου αυτό που προτείνω στο σενάριό μου δεν φιλοδοξεί, ούτε ως κείμενο προς σκηνική ερμηνεία ούτε ως πρόκληση εμπειρίας στη συνείδηση του θεατή, να υποκαταστήσει την παράσταση μιας ακεραίας τραγωδίας - προς θεού!!! Θα ήθελα να εξοικειώσω το σύγχρονο θεατή με έναν τραγικό μύθο, ώστε να δεχθεί πιο έτοιμος την παράσταση κάποιου από τα έργα που μου δάνεισαν το υλικό μου... το υλικό αντλήθηκε από τις έξι τραγωδίες που μνημονεύτηκαν πιο πάνω, Ιφιγένεια εν Αυλίδι, Εκάθη και Τρωάδες, Ηλέκτρα, Ορέστης και Ιφιγένεια εν Ταύροις... η παράστασή μας δεν φιλοδοξεί να συμβάλει στην προσέγγιση του δυσεπίλυτου προβλήματος της τραγωδίας στο σύγχρονο θέατρο... πρόκειται, μάλλον για ένα είδος εκτόνωσης, που μπορούν να εξασφαλίσουν έστω και μερικές σταγόνες από την ανεξάντλητη πηγή της αρχαίας ποίησης, παρά για ουσιαστική διοχέτευση του δέους σε μια προσπάθεια ερμηνείας - άλλωστε, μια περιληψη, από μόνη της, συρρικνώνει τα πάντα: και τη δυναμική των προβλημάτων και την αποτελεσματικότητα των λύσεων...».

Ο ΠΩΣ παρουσιάζει στο κοινό, το ίδιο, πιθανώς και η «Πειραματική Σκηνή» που έχει υποβληθεί στον κόπο μιας κουραστικής παράστασης αυτού του είδους.

Μένει τώρα να ερωτηθεί και ο θεατρόφιλος θεατής στον οποίο ειδικά απευθύνεται η παράσταση. Πώς προτιμάει τον Ευριπίδη; Καλοψημένο; Μέτρια ψημένο; Μισοψημένο; Η χαμμένο;

Ηρώ Βακαλοπούλου